

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1937

ΑΡΙΘ. 8

ΤΑ ΗΘΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

1. *Ἡ καθολικότης τῆς εἰς Θεὸν πίστεως.*

Εἰς τὰς κατὰ τῆς θρησκείας γενικῶς καὶ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ μερικώτερον ἀντιρρήσεις τῆς ἀπιστίας, ὁ ὀρθολογισμὸς περιπίπτει εἰς πολλὰς παραδοξολογίας, ὁ ἔλεγχος τῶν ὁποίων τὸν φέρει εἰς τὸ ἀδιέξοδον. Καὶ εἶναι αἱ παραδοξολογίαι αὗται τριῶν εἰδῶν: καὶ φυσικαὶ καὶ λογικαὶ καὶ ἠθικαί. Ἐκάστη κατηγορία τούτων εἶνε ἀνωτέρα τῆς προηγουμένης, ἐφ' ὅσον τὸ μὲν διανοητικὸν τοῦ ἀνθρώπου στοιχεῖον εἶνε ἀνώτερον τοῦ φυσικοῦ, τὸ δὲ ἠθικὸν κατὰ πολὺ τοῦ διανοητικοῦ ὑπέριον. Διὰ τοῦτο καί, ἐὰν τὰ διανοητικὰ τῆς θρησκευτικῆς σφαιρας προβλήματα ἀπαιτοῦν λεπτοτέραν ἢ τὰ φυσικὰ λύσιν ἐν τῇ ἐκζητήσει τῆς ἀληθείας, πολὺ λεπτοτέρα καὶ προσεκτικωτέρα ἔρευνα δέον νὰ ἐπιχειρηθῆται προκειμένου περὶ ζητημάτων καθαρῶς ἠθικοῦ χαρακτῆρος.

Ἡ πρώτη δυσκολία τοῦ ὀρθολογισμοῦ ἐν τῷ ἠθικῷ πεδίῳ εἴμπορεῖ μὲν νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ὁπωσδήποτε στοιχειώδης, τοῦτο ὅμως οὐδὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν σπουδαιότητά της. Οἱ χριστιανοὶ δῆλον ὅτι ἀπολογηταὶ πολὺ συχνὰ παραπέμπουν εἰς τὸ γεγονός ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς καθολικότητος τῆς περὶ Θεοῦ ἰδέας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς πανανθρωπίνης θρησκευτικότητος. Τὰ δύο ταῦτα γεγονότα δὲν εὔρον ἀκόμη τὴν ἐξηγησίν των εἰς τὰς τάξεις ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνται τὴν θεϊαν ἀποκάλυψιν. Πολλοὶ ἐν τούτοις ἐγείναν ἀπόπειραν νὰ ἐξασθενισθῆ ὁ διχυρισμὸς αὐτὸς τῶν ἀπολογητῶν. Θὶ ἦτο ὅμως εὐκόλον νὰ παραταχθοῦν αἱ γνώμαι τῶν δικαιουμένων αὐθεντικῶς νὰ ὁμιλοῦν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διὰ νὰ καταδειχθῆ ὅτι ἡ ἔννοια τῆς «καθολικότητος» δύναται νὰ γείνη ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει ἀποδεκτὴ κατὰ τὴν κυριολεξίαν της καὶ ὅτι αἱ ὑποδεικνύμεναι ἐξαιρέσεις ἡμποροῦν κάλλιστα καὶ ἀβλαβέστατα διὰ τὴν ἀλήθειαν νὰ ἀγνοηθοῦν. Ἐκτὸς τούτου, οἱ ἄγριοι λαοί, τοὺς ὁποίους τινὲς τῶν ὀρθολογιστῶν ἀναφέρουν ὡς παραδείγματα πλήρους ἀθρησκείας, οὐ μόνον ἦσαν οἱ

κατώτατοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσας τὰς περιπτώσεις ἐνεφάνιζον σαφῆ τεκμήρια ἐκφυλισμοῦ. Τὸ γεγονός ἀπομένει γυμνόν: ἐνώπιον τῶν ὀρθολογιστῶν κείται τὸ δύσκολον πρόβλημα τῆς παροχῆς μᾶς οἰασθήποτε ἐξηγήσεως τοῦ ἐμφύτου ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀνεκρίζωτου θρησκευτικοῦ ἐνστίκτου, τὸ ὁποῖον τόσος σπουδαῖος παράγων ἐμαρτυρήθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ τις ἀπλῶς ὡς πλάνην δὲν ἀποτελεῖ λύσιν τοῦ προβλήματος. Ἐὰν τὸ ἐγγενὲς τοῦτο εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν θρησκευτικὸν συναίσθημα ἦνε πράγματι πλάνη, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἦτο ἀκόμη δυσχερέστερον νὰ ἐξηγηθῆ ἡ προέλευσις της καὶ ἡ ἔμμονός της διατήρησις καὶ διαρκεία. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶχον παρατηρήσει καὶ οἱ ἀρχαῖοι διαπρεπεῖς συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων τὴν πεποίθησιν καὶ τῶν νεωτέρων αἱ παρατηρήσεις ἐπεκύρωσαν. Οὐδέποτε λέγει π. Χ. ὁ Κικέρων ὑπῆρξεν ἐν τῷ κόσμῳ ἔθνος τόσον βάρβαρον οὔτε τόσον ἄγριον, ὥστε νὰ μὴ ἔχη ἔστω καὶ στοιχειώδη τινὰ παράστασιν περὶ τῶν θεῶν. Πολλοὶ ἔχουν ψευδεῖς περὶ αὐτῶν παραστάσεις ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἢ ὡς ἐκ τῶν κακῶν των ἠθῶν· πάντες ὅμως παραδέχονται ὅτι ὑπάρχει θεία τις φύσις ἢ δύναμις. Αὐτὴ ὅμως ἡ πίστις δὲν προέρχεται ἀπὸ τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἢ ἐκ συμφωνίας τῶν φιλοσόφων, ἀλλ' οὔτε καὶ εἶνε προϊὸν τῶν νόμων καὶ τῶν πολιτικῶν διατάξεων. Ἄναμφισβήτητον εἶνε τοῦτο, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει ὀφείλομεν τὴν συμφωνίαν ταύτην τῶν λαῶν νὰ δεχθῶμεν ὡς νόμον τῆς φύσεως. Αὐτὰ λέγει ὁ Κικέρων. Ἄλλὰ ἀκόμη ἐκφραστικώτερος εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχαίους εἶνε ὁ ἰδικὸς μας ὁ Πλούταρχος: Εἴμπορεῖς—λέγει— νὰ εὔρης κατὰ τὰς περιηγήσεις σου καὶ πόλεις χωρὶς γράμματα, χωρὶς βασιλεῖς, οἰκίας καὶ χρήματα καὶ θεάτρα καὶ στίβους γυμναστικούς· ἀλλὰ κανεὶς δὲν συνήντησε πόλιν χωρὶς ναοὺς καὶ θεοῦς, χωρὶς θυσίας καὶ προσευχάς. Περισσότερον—μάλιστα—πιθανὸν εἶνε νὰ ὑπάρξῃ πόλις χωρὶς ἔδαφος, παρὰ ἀπολύτως χωρὶς θρησκείαν. Μὲ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων συμφωνοῦν καὶ οἱ σύγχρονοι ἐρευνηταὶ

καὶ περιηγηταὶ ἐθνολόγοι, λαόγραφοι καὶ γλωσσολόγοι. Τόσον, λοιπόν, ἀπόλυτος εἶνε ἡ πεποίθησις καὶ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν συγχρόνων περὶ τῆς καθολικότητος τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου.

Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς μερικοὺς ἀγρίους λαοὺς ἀκόμη καὶ σήμερον μορφαί τινες τῆς θρησκείας εἶνε εἰς ἄκρον διεστραμμένοι, ὅπως ὁ φετιχισμός· οὐχ ἦττον ὅμως καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καὶ αἱ τοιαῦται θρησκευτικαὶ ἐκδηλώσεις ἀποτελοῦν ἀπλῶς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ κάτοπτρον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸ ὁποῖον ἀνακλᾷ τὴν παρουσίαν τῆς θεότητος, τὴν ἀνακλᾷ μὲν, ἀλλὰ παραμεμορφωμένην. Μὲ ἐκκληξιν βεβαίως καὶ ἀποστροφὴν παρατηροῦμεν τὴν διαστροφὴν καὶ παραμόρφωσιν ὄραίου προσώπου εἰς κοῖλον ἢ κυρτὸν κάτοπτρον, εἴμεθα ὅμως πεπεισμένοι ὅτι ἡ παραμόρφωσις αὕτη ἐξηγεῖται ἀπὸ τούτου κανόνας τῆς ὀπτικῆς· ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ γεγονός εἶνε ἡ ἐμφάνισις προσώπου πρὸ τοῦ κατόπτρου. Ἐὰν ἐνώπιον τούτου δὲν ὑπῆρχε πρόσωπον, δὲν θὰ ὑπῆρχε τίποτε νὰ διαστροφῆ εἰς τὸ κάτοπτρον· ἡ ἐπιστήμη δὲν δύναται νὰ φαντασθῆ κάτοπτρον πού νὰ ἠδύνατο νὰ ἀνακλάσῃ κατὰ τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ὑπῆρχεν ἔμπροσθέν του.

Ἐν τούτοις ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται τὸ ἠθικὸν παράδοξον τοῦ ὀρθολογισμοῦ· παραδέχεται δὴλα δὴ οὗτος γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν θρησκευτικοῦ ἐνστίκτου μὲ χαρακτηριστὰ καθολικὸν ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ ὅλως τυχαίως, ἐκ τοῦ κενοῦ, ἐκ τοῦ χάους. Πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι, ἐφ' ὅσον ἐπιτυγχάνεται ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμὸν ὁ ἄθλος τόσον τερατώδους ἠθικῆς παραδοξολογίας, πᾶσα ἀντίρροσις κατὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ ἀποβαίνει ὅλως περιττή, διότι εἶνε περὶ τὴν πᾶσα ἐν γένει ἀναζητήσις αἰτίου πρὸς ἐξήγησιν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσικοὶ νόμοι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θὰ παρουσιασθοῦν ὡς δημιουργητὰ τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

1 Κορινθ. 6, 12—20.

Θλιβερώτατα ἠθικὰ παραπτώματα, παρατηρούμενα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κορίνθου, ἰδιαίτατα μάλιστα ἀναφερόμενα εἰς τὸ καθήκον τῆς ἀγνότητος, ἔδωκαν τὴν ἀφορμὴν εἰς τὸν μακάριον Ἀπόστολον Παῦλον νὰ ἀσχοληθῆ μετὰ πλείστης ὀσης ἐντελείας, σοβαρότητος καὶ βαθύτητος εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Μὲ ὅλην λοιπὸν τὴν δύναμιν καὶ τὴν λάμπιν χριστιανικοῦ λογισμοῦ, μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του, μὲ τὸνον ἐμφαντικὸν ἀσυγκρατήτου διαμαρτυρίας, καλεῖ τοὺς Κορινθίους εἰς τὸ ἀμελούμενον καθήκον τῆς ἀγνότητος καὶ θέτει ἐν ταύτῃ τὰς αἰωνίας ἀρχάς, αἵτινες διὰ τὸν χριστιανὸν ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθήκοντος. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ παλαιὰ ἐκείνη Κόρινθος ἀναξίη θρασυτέρα ἢ τότε ἐν ταῖς

κόλλοις τῆς συγχρόνου χριστιανικῆς κοινωνίας προσδίδει εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐπεῖγον.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δουρικὸν πνεῦμα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ὅστις ὑπέτασσε τὸν ἄνθρωπον εἰς πλείστας ὄσας περιοριστικὰς διατάξεις καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ κεφάλαιον τῆς τροφῆς, ὁ Χριστιανισμὸς βεβαίως εἰσήγαγε περὶ τὰ τοιαῦτα πνεῦμα ἐλευθερίας, ὅστε τὸ ἀξίωμα «πάντα μοι ἔξεστι» διὰ τὸν χριστιανὸν νὰ εἶναι τῷ ὄντι πανηγυρικὸν σύνθημα τῆς ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ νόμου ἀπελευθερώσεως. Οὕτως ἐσκέπτοντο καὶ οἱ Κορίνθιοι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης σκέψεως παρεξτερόποντο ἠθικῶς. Ἄλλ' ὁ Ἀπόστολος, ἐνῶ ἅπ' ἐνὸς ἐξαιρεῖ τὴν χριστιανικὴν ἐλευθερίαν ἐν σχέσει πρὸς τὴν δουλείαν τοῦ νόμου, ἐξ ἄλλου παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι χριστιανικὴ ἐλευθερία πολλοῦ ἀπέχει νὰ σημαίῃ ἠθικὴν ἀναρχίαν καὶ ὅτι τὸ ἀσχημονεῖν καὶ παντοίως παρεκτρέπεσθαι ὄχι μόνον δὲν εὐρίσκει στήριγμα εἰς τὸ «πάντα μοι ἔξεστι», ἀλλ' ἅπ' ἐναντίας ἀποφαίνει δουρικότητα χειροτέραν τῆς τοῦ νόμου, ἐφ' ὅσον ὑποτάσσεται ὁ ἀσχημονὼν καὶ παρεκτρεπόμενος εἰς λογισμοὺς καὶ πράξεις, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὗτος δὲν ἔχει τὸ σθένος νὰ ἀπαλλαγῆ. Διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ «πάντα μοι ἔξεστιν» ἀντιτάσσει ἐντόμως τὸ «ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει» καὶ τὸ «οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος», ἐννοῶν διὰ τούτων ὅτι τὰ πάντα μὲν ἐπιτρέπονται εἰς τὸν χριστιανόν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὅρον οὕτε ἑαυτὸν νὰ βλάβῃ ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν, οὕτε καὶ τὸν πλησίον. Ἡ δὲ παράβασις τοῦ καθήκοντος τῆς ἀγνότητος καὶ ἡ δουλεία εἰς τὴν σάρκα, καὶ δὴ ἡ πορνεία, οὐδέποτε ὑπ' οὐδενὸς εἶναι δυνατόν νὰ κριθῆ ἀβλαβῆς πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ἐπειτα· ὁ χριστιανὸς ἐπὶ τῇ βάσει ὁρισμένων δεδομένων πρέπει νὰ ἔχη καὶ σήμερις ἀναλόγους, οἷας ὁ μὴ χριστιανὸς οὐδὲ κατὰ διάνοιαν ἔχει. Ὁ χριστιανὸς, διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, ἀποβαίνει τρόπον τινὰ ἰδιοκτησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐπομένως, ἐνσωματοῦται εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι μέλος Χριστοῦ· ὁ χριστιανὸς ἐνσωματούμενος μὲ τὸν Χριστόν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ ἓνα καὶ μόνον ὄργανισμὸν. Καὶ ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς στενωπότητος ταύτης σχέσεως δὲν «θὰ χαθῆ» τὸ σῶμα τοῦ χριστιανοῦ, ἀλλ' ὁ Κύριος «ἐγερεῖ αὐτὸ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ». Ἄρα πᾶς μολυσμὸς ἠθικὸς περὶ τὸ σῶμα τοῦ χριστιανοῦ, μάλιστα διὰ τῆς πορνείας συντελούμενος, εἶναι μολυσμὸς αὐτοῦ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπευθύνει ὁ Ἀπόστολος τὴν ἔκκλησιν· «φεύγετε τὴν πορνείαν». Ἐπιπροσθέτως καὶ ἄλλος σπουδαῖος λόγος συντρέχει διὰ τὴν ὀφειλομένην τήρησιν τῆς ἀγνότητος· ὅτι τὸ σῶμα τοῦ χριστιανοῦ εἶναι καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ὁ Θεὸς δίδει εἰς τὸν χριστιανόν, ἐπομένως δὲν ἀνήκομεν μόνον εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἁγίου. Καί, τέλος, εἶναι νοητὸν νὰ λησμονῆ ὁ χριστιανός, ὅτι ἐξηγοράσθημεν διὰ τοῦ Ἄϊματος τοῦ Χριστοῦ; Πῶς λοιπὸν δύναται νὰ εἶναι ἐπιτετραμμένη καὶ ἀνεκτὴ πορνεία καὶ πᾶσα περὶ τὴν ἀγνότητα παρεκτροπή; Κ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΕΞ ΑΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

[4]

Πᾶσα παρεξήγησις τῶν λόγων τούτων εἶναι ἀπαράδεκτος. Οὕτω δὲ τὸ περιεχόμενον χωρίου τινὸς τῆς Π. Δ δύναται νὰ ἐπισκοπίσῃ ἢ καὶ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τούτων τοῦ Παύλου. Ὁ Παῦλος δὲν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἄλλην τινὰ ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν, δι' ἣν προσηύχeto καὶ ἀπόλυτον ἀληθεῖ ὑπακοήν, ἢ τὴν ρωμαϊκὴν ἀρχήν, ἣτις μάλιστα δι' οὐδενὸς ἄλλου ἀντεπροσωπεύeto τότε ἢ τοῦ Νέρωνος. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμης του καὶ τῶν σχετικῶν προτροπῶν του, λέγει «παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤσμεον καὶ ἤσυχον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν (Α. Τιμοθ. β', 3—4). Ἀκριβῶς οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Παύλου ἀποτελοῦν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν σαφῆ ἀποδείξει τῆς ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παραλαβῆς καὶ τηρήσεως τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς διδασκαλίας περὶ τῆς πολιτειακῆς τάξεως, ἣας τόσον θαυμασιῶς καὶ μετὰ τόσης φροντίδος πράγματι ἐφηρομόσθη. Οὐδεμία ἀρχὴ πρὸς τὴν πολιτειακὴν ἐξουσίαν, ἣτις ἐπιζητεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ οὐδεμία παρακοή καὶ περιφρόνησις πρὸς αὐτήν, ἀλλ' οὔτε καὶ χωριστικὴ τις τάσις. εἴτε ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν πολιτείαν καὶ τὴν τάξιν της, εἴτε πολὺ ὀλιγώτερον ὅτι αὕτη ὑποκαθιστᾷ τὴν Πολιτείαν καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῆς, καθ' ὅσον τοῦτο θὰ ἦτο ἐντελῶς ξένον πρὸς τὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει κοσμικὴν ἀποστολήν, διότι δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου καὶ ὀφείλει νὰ μὴ ἐπιζητῇ τι τὸ κοσμικόν. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀναλαμβάνῃ ξένας καὶ περιττὰς δι' ἑαυτὴν φροντίδας, αἵτινες ἀνεξαρτήτως τοῦ κοσμικοῦ αὐτῶν χαρακτήρος εἶναι προωρισμένοι ἀπὸ Θεοῦ δι' ἄλλον ὀργανισμόν, τὴν Πολιτείαν. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ Ἐκκλησία νὰ ὑπεισέρχεται εἰς ξένα ἐδάφη. Ἀτοπώτατον δ' ἦθελεν εἶσθαι ἂν τυχὸν ἡ Ἐκκλησία, ἐπὶ τῆς αὐτῆς λογικῆς βασιζομένη, ὑπεισῆρχeto εἰς πάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου — τῆς οἰκογενειακῆς, φέρον εἰπεῖν, ζωῆς γενικῶς καὶ ἐν λεπτομερείαις — καὶ δὴ οὐχὶ ὅπως ἀγίαση, ἀλλ' ὅπως διατακτικῶς ρυθμίσῃ αὐτάς. Ἡ Ἐκκλησία τοῦναντίον ἔχει ἐν ταῖς μετὰ τῆς πολιτείας σχέσεσιν αὐτῆς ἄλλην ἀνωτέραν ἀποστολήν, ὀφείλει νὰ πράξῃ τὸ πᾶν — ὡς ἄλλω; καὶ διὰ πᾶσαν λεπτομερείαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου — πρὸς ἐξαγιασμόν τοῦ πολιτειακοῦ βίου καὶ τῆς πολιτειακῆς τάξεως. Ὄφείλει νὰ πράξῃ τὸ πᾶν διὰ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἐν τοῖς πολιτειακοῖς ὀργάνοις τυχὸν κατοικοῦσαν ἁμαρτίαν, νὰ συντρέξῃ δὲ τὴν Πολιτείαν διὰ συνεργασίας ἀδόλου, ἀνυποκρίτου, ἀφιλοκερδοῦς καὶ

εἰλικρινοῦς εἰς τὰς προσπάθειάς αὐτῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας τῶν πολιτῶν. Ἡ Ἐκκλησία μάλιστα προσπαθεῖ νὰ ἐξυψώσῃ τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην τῶν πολιτῶν (οἷτινες κατὰ τὸ πλεῖστον — ἂν καὶ οὐχὶ ἀναγκαίως — εἶναι μέλη αὐτῆς) διὰ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐργασίας εἰς ἀνώτερον ἠθικὸν ἐπίπεδον, διὰ τῆς ἐπιδιώξεως καὶ ἐπιτυχίας τῆς ψυχικῆς εὐδαιμονίας, τῆς κοινῶς διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης: ψυχικῆς λεγομένης σωτηρίας. Διὰ τούτων τῶν προσπαθειῶν αὐτῆς συμπληροῦ ἢ Ἐκκλησία τὰς προσπάθειάς τῆς Πολιτείας, ἣτις ὡς σκοπὸν ἔχει τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προσκαίρου τούτου βίου ἐπιτυχίαν τῆς εὐδαιμονίας τῶν πολιτῶν, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἐπιζητεῖ νὰ ἐξιδανικεύσῃ τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην τῶν πολιτῶν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὴν ὑπερέτεραν ταύτης εὐδαιμονίαν, τὴν τῆς μελλούσης ζωῆς.

Στενὴ καὶ εἰλικρινὴς συνεργασία Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου προορισμοῦ, τῆς ἐπιτυχίας δῆλον ὅτι τῆς τε νῦν καὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τῶν εἰς αὐτάς ἀνηκόντων μελῶν, ἀποτελεῖ τὸ ἀληθῶς ἰδεῶδες τῶν σχέσεων τῶν δύο μεγάλων τούτων ὀργανισμῶν ἐξ ἀπόψεως ὀρθοδόξου. Ἀκόμη δὲ καὶ εἴαν αἱ περιστάσεις καθιστοῦν τὴν ταυτέην συνεργασίαν ἀδύνατον, ὅπως εἰς τὰς περιπτώσεις Πολιτείας ἀπολύτως ἐχθρικῶς ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας διακειμένης, ὡς τοῦτο συνέβαινε μετὰ τὴν ρωμαϊκὴν πολιτείαν κατὰ τοὺς ἀποστολικὰς χρόνους καὶ μετὰ μερικὰ σημερινὰ πολιτειακὰ συστήματα, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν γνωρίζει ὁ Παῦλος νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀτλούστατον καὶ πρακτικώτατον μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς: τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν προσευχήν. Τὸ πανίσχυρον τοῦτο μέσον, τὸ ὁποῖον τόσον πλουσιοπαρόχως ἐχρησιμοποίησαν ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι εἰς ὅλας τὰς δυσκόλους περιστάσεις τῆς ζωῆς αὐτῶν, ὀφείλει νὰ χρησιμοποιῆται καὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία ἀδιαλείπτως εἰς τὰς περιπτώσεις δυσκόλων περιστάσεων μετὰ τῆς Πολιτείας καὶ ἀνυπερβλήτων ἐμποδίων ὑπὸ τῆς τελευταίας προσκομιζομένων καὶ καθιστῶντων τὴν ἀπρόσκοπτον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ λειτουργίαν δυσχερῆ καὶ, ἔστιν ὅτε, ἀδύνατον. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία ἔγιναν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὑπὲρ τὸ πρότερον πρακτικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ Ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι δεικνύουν σαφῶς τὴν ὁδόν. Καὶ ἂν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας δὲν εὐρίσκουσι δέξοδον εἰς τὰς προσπάθειάς αὐτῶν εἰς τὸ νὰ πείσωσι τὴν τυχὸν ἀντιμαχομένην καὶ ἀντιλέγουσαν πολιτείαν περὶ τῆς προεπούσης καὶ κατὰ Θεὸν διαπαιδαγωγήσεως τῶν πολιτῶν, τότε ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὀφείλου νὰ ὀλιζῶνται μετὰ ὑπομονὴν καὶ νὰ προσεύχωνται, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἂν ἡ πίστις αὐτῶν εἶναι ζωντανή, ἢ προσευχὴ αὐτῶν θὰ εἰσακουσθῇ, ὅπως εἰσηκουσθῇ ὑπερπερισσῶς καὶ ἢ προσευχὴ τῶν Ἀποστόλων. Ἴσως ἢ Ἐκκλησία εὐρησῆμερον, εἰς μερικὰς τοὐλάχιστον χώρας, πολὺ μεγαλύτερας ἢ ἄλλοτε δυσχερείας, διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς θείας αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς, ἢ ὁδὸς ὅμως

δεικνύεται ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἔχαιρον ὅτι ἐκακοποιήθησαν καὶ ὠνειδίσθησαν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὠνειδίζομενοι καὶ διωκόμενοι ἐξηκολούθουν ἐν ἀδιαπτώτῳ χαρᾷ καὶ ἀδιαλείπτῳ προσευχῇ τὴν δοῦσαν καὶ ἐργασίαν αὐτῶν ἐν Κυρίῳ, προσμένοντες καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῶν προσκαρτεροῦντες (Πραξ ε' 41—42).

Ἐνῶ ὁμοῦς διὰ τῶν ἀνωτέρω καθωρίσθη ἡ ὀρθὴ καὶ ὀρθόδοξος, οὕτως εἰπεῖν, ἔννοια τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς Κ. Δ. ἐν σχέσει πρὸς τὸ περὶ τῶν σχέσεων θέλει δειχθῆ νῦν ἡ θέσις, ἣν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς ἀδιάκοπος συνέχεια τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ἔναντι τοῦ προβλήματος τούτου κρατεῖ. Ὡς γνωστόν, εὐθύς μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας διὰ τοῦ Κωνσταντινου τοῦ Μεγάλου ἡ ρωμαϊκὴ Πολιτεία ὑπέστη σοβαροτάτην μεταβολήν, ἥτις ἦτο σπουδαιότατης σημασίας διὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἤδη πλήρως ὀργανωμένην Χριστιανικὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἀπὸ τε πολιτικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς ἀπόψεως εὐφρέστατα πάνυ μετετέθη εἰς τὸ Βυζάντιον, τοῦ ὃ' ὅπερ μέγιστην ἔσχεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως ταῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, καὶ δὴ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης ἀναπτύξεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καθόλου. Συγχρόνως πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτὴν μεταβολὴν ἀνεγνώρισεν ὁ Κωνσταντῖνος τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἐν τῇ συγκεκριμένῃ αὐτῆς μορφῇ, τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἔθεσεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ προστασίαν. Τὸ δεύτερον τοῦτο ἐγένετο καθ' ὅλως φυσικὸν δι' αὐτὸν τρόπον. Διότι ὁ Κωνσταντῖνος μετέβαλε μόνον τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν (τὴν τε προσωπικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν), ἐν οὐδεμίᾳ δὲ περιπτώσει τὴν θέσιν καὶ διάθεσιν του ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους ἔναντι τῆς νέας θρησκείας ἢ τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας. Ὡς ἐν τῇ ιδιότητι αὐτοῦ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ἐθνικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους εἶχεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ προστασίαν τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν, ἣς καὶ ἀνώτατος ὑπῆρχε Ποντίφηξ, οὕτως ἀκριβῶς καὶ ἐν τῇ ιδιότητι αὐτοῦ τοῦ χριστιανοῦ αὐτοκράτορος τοῦ (κατ' αὐτὸν τοῦλάχιστον) ἀπὸ τοῦ νῦν χριστιανικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἔλαβεν ὁ Κωνσταντῖνος ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπίστευεν ἑαυτὸν ἐν συνεχείᾳ, οὕτως εἰπεῖν μέγιστον ποντίφηκα καὶ τῆς νέας ταύτης κρατικῆς θρησκείας, ἀρρακόμενος συμφώνως πρὸς τὰς νέας θρησκευτικὰς συνθήκας εἰς τὴν ὀνομασίαν «τοῦ ἐπισκόπου τῶν ἐκτός» καὶ εἰς τὴν ἀνάλογον περὶ τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας φροντίδα αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἡ ἄμεσος καὶ συνεχὴς αὐτοῦ περὶ τῆς Ἐκκλησίας μέριμνα, ἣν ἐν τῶν σπουδαιότερων αὐτοῦ καθηκόντων ἐξελάμβανε, καὶ ἥτις παρήγαγε ἐν τῇ πρώτῃ οὐσιαστικῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τὸν λεγόμενον Κ. αἰσαροπαπισμόν, ὅστις οὕτω ἐγεννήθη ἐν Βυζαντίῳ. Οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὑπάρχει ὅτι ὁ (χριστιανικὸς οὕτως εἰπεῖν) καισαροπαπισμὸς εἶναι προῖον τῆς βυζαντινῆς νοοτροπίας καὶ ὅτι ἀνεπτύχθη κατὰ τὸ πλῆστον ἐν τῷ Βυ-

ζαντινῷ κράτει, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου ἐξετείνετο τὸ μέγιστον καὶ σημαντικώτερον τμήμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Περαιτέρω εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ Βυζαντινὸς Καισαροπαπισμὸς ἤχθη εἰς τὸ ὕψιστον αὐτοῦ σημεῖον ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α'. Ἀκριβῶς δὲ ὁ Καισαροπαπισμὸς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῇ κλασσικῇ αὐτοῦ μορφῇ, ὡς ἀλλαχοῦ δεικνύω, οὐδέποτε ἔλαβεν ἐχθρικὸν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας χαρακτῆρα, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅλως φιλικὸν καὶ εὐνοϊκὸν ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ ἀγαθῷ καὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας.

[Συνεχίζεται]

ΑΜΙΑΚΑΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1. H. S. Alivizatos: Die Kirchliche Gesetzgebung des Kaisers Justinian I. Berlin 1913. Τοῦ οὐτοῦ: Sur les rapports de la législation ecclésiastique de Justinien avec les canons de l'Église. Pavia 1935.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

[6]

6. Οἱ ἐκπίπτοντες τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων.

Κατὰ τὰ εἰρημένα ἐκπίπτουσι τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων οἱ τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως διασπῶντες, τὴν εἰρήνην τοῦ σώματος ἀνατρέποντες καὶ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἀνακόπτοντες διὰ τοῦ ἀνάξια τούτου ἐθελοουσίως πράττειν.

Οἱ ἀπὸ τῆς ὀρθῆς πίστεως εἰς αἰρέσεις ἐκκλίνοντες, ἀναλόγως τῆς πλάνης καὶ τῆς ἐγωιστικῆς αὐτῶν πεισμονῆς ἀφίστανται «τῆς ζωοποιοῦ οἴζης, τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ ξηραίνομενοι βάλλονται ἔξω. Ἐὰν γὰρ μὴ ἐπιμένωμεν τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων ὡς μὴ ἔχοντες θεμέλιον καταρρηγνύμεθα»¹. Τὸ κατάντημα τῶν τοιούτων δύναται νὰ εἶνε, ὅποῖον ἠπειλεῖτο ἄλλοτε τοῖς Γαλάταις: «κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, . τῆς χάριτος ἐξεπέσατε» (Γαλ. ε' 4), ἦτοι «οὐδεμίαν κοινωνίαν ἔχετε μετὰ τοῦ Χριστοῦ»².

Ἄλλὰ καὶ ἥττονος σοβαρότητος διαφωνίαι, οὐχὶ ἀμέσως τὴν ὀρθὴν πίστιν θίγουσαι, οἷον αἱ περὶ Πάσχα παλαιαὶ ἔριδες, δύναται νὰ διαρρηξῶσι τὴν κοινωνίαν τῶν ἁγίων, διότι δι' αὐτῶν ψύχεται ἡ ἀγάπη. Τὸ νὰ ψύξωμεν δὲ τὴν ἀγάπην μία ἐστὶ τῶν «δύο διαιρέσεων τοῦ σώματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ»³ καὶ παρεμποδίζει τὰ μέλη ἀπὸ τοῦ «μὴ σχίζεσθαι καὶ ἠνωσθαι μετ' ἀκριβείας»⁴ «τοῦ εἰς αἴρεσιν δ' ἐμπεσεῖν τὸ τὴν ἐκκλησίαν σχίσαι οὐκ ἔλαττόν ἐστι κακόν»⁵. Ἄλλὰ καὶ ἀτλοῖ φατριασμοὶ προκαλοῦντες διαιρέσεις εἰς τὸν αὐτὸν δύναται νὰ ὀδηγήσῃσι κίνδυνον, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν πρὸς Κορινθίους ἐπιτιμήσεων τοῦ Παύλου (Α' Κορινθ. α 10—13)⁶.

1. Μ. Βασιλ. Ὑπόμ. εἰς τὸν Ἦσ. κεφ. α § 19 Migne 30, 149.

2. Θεοφ. εἰς τὸ Γαλ. ε' 4. Migne 124, 1009.

3. Χρυσοστ. Ὁμιλ. ΙΑ εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. κεφ. 4 Migne 62, 85.

4. Χρυσοστ. Ὁμιλ. ΔΑ εἰς τὴν Α'. Κορινθ. Migne 61, 261.

5. Χρυσοστ. Ὁμιλ. ΙΑ εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. κεφ. 5 Migne 62, 87.

6. Ἔπεται λοιπὸν ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων, ὅτι τὸν

Τέλος εἰς τὴν ἐτέραν τῶν διαιρέσεων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος παρασυρόμεθα, «ὄταν ἀνάξια τοῦ τελεῖν εἰς ἐκεῖνο τὸ σῶμα τολμήσωμεν»¹. Ὅταν δηλαδὴ ἐμπέσωμεν εἰς παραβάσεις ἐπαισχύντους, δι' αὐτῶν, καίπερ δημόσιον σκάνδαλον προκαλούσας, οὐδεμίαν ἐκδηλοῦμεν μετάνοιαν, ἐκπίπτομεν τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων. Τότε, ὡς ὁ ἐν Κορίνθῳ ποτὲ ἁμαρτήσας, ὅστις «οὐχ ἀπλῶς εἰργάσατο, ἀλλὰ κατειργάσατο» τὸ ἁμάρτημα ἐκεῖνο, «οὐ γὰρ συναρπασθεὶς ἔπεσε»², δέον νὰ ἐκβαλλώμεθα τῆς ἐκκλησίας, τοῦτο μὲν πρὸς παιδαγωγικούς σκοπούς, τοῦτο δὲ ἵνα μὴ μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα δολώσῃ (Α' Κορινθ. ε' 6).

7. Ἡ ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσα ἐκκλησία.

Ἡ ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσα ἐκκλησία εἶναι τὸ τμήμα τῆς καθόλου ἐκκλησίας, τὸ ἐν τῇ πατρίδι ἐγκατεστημένον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς ἀνήκοντος εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ θάνατος δὲν εἶνε ἱκανὸς νὰ διακόψῃ τὰς σχέσεις τῆς ἐπὶ γῆς ἐκκλησίας, καὶ νὰ ἐκμηδενίσῃ ἢ ἀπαμβλύνῃ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ συμπαθείας, ἅτινα ζώντας ἔτι ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτ' συνέδον πρὸς τοὺς ἐν τῇ γῆ ἀδελφούς των³. Ἐξέχουσιν ἐν αὐτῇ θέσιν κατὰ τὴν δοθόδοξον διδασκαλίαν κατέχει ἡ Θεοτόκος Μαρία, ἥτις ὡς μήτηρ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ ἐγένετο «τιμιωτέρα καὶ ἔνδοξοτέρα τῶν Χερουβεὶμ καὶ τῶν Σεραφεὶμ, ὑπερῶν ἁρθεῖσα πασῶν τῶν χορευτῶν τῶν ἀγγέλων»⁴, ὑπερέχει δὲ «πάντων τῶν ἁγίων πολλῶ πλείονα ἐκείνων παρρησίαν πρὸς τὸν υἱὸν ἔχουσα»⁵. Εἰς ταύτην κατὰ τὰς μεταγενεστέρους ὁμολογίας «μέγα καὶ ἐξαιρετὸν δῶρον ἔχαρισθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ μὴ ἁμαρτάνειν καὶ ἐντεῦθεν λέγομεν αὐτὴν ἰδίας ἁμαρτίας μηδαμῶς πεποιηκυῖαν»⁶. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἁμαρτησία τῆς Θεοτόκου, ἥτις μόνον παρ' Αὐγουστίνῳ μεταξὺ τῶν παλαιῶν πατέρων εὐρίσκει ἐρείσματα⁷, δέον νὰ ἐκληφθῇ

αἰρετικόν, τὸν σχισματικὸν καὶ φαρισαϊκὸν δημιουργεῖ κυρίως ὁ ἐγωισμὸς καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἐκ τούτων πεισμονὴ. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Αὐγουστίνος (Epis. 43, 1, 1) «δὲν θέλει νὰ μεταχειρίζονται ὡς αἰρετικὸν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη ἀπλῶς ἐκ γονέων αἰρετικῶν» καὶ παραμένει ὡς ἐκ τούτου οὗτος εἰς τὰς τάξεις τῶν πεπλανημένων, ἀρκεῖ μόνον νὰ ζητῇ οὗτος ἀπλῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν ἀλήθειαν, ἀνευ ἀλαζονικῆς τιμῆς αὐταρκειᾶς» (Adam ἐνθ' ἁνωτ. σελ. 221—222).

1. Χρυσόστ. Αὐτόθ. κεφ. 4 στήλῃ 85.

2. Σευηριανὸς εἰς τὸ Α' Κορινθ. ε' 3.

3. Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ὀριγένης «κυριωτάτη τῶν ἀρετῶν κατὰ τὸν θεῖον λόγον ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη» ἢ πολλῶ μᾶλλον προσεῖναι τοῖς προκεκοιμημένοις ἁγίοις πρὸς τοὺς ἐν βίῳ ἀγωνιζομένους ἀναγκαῖον νοεῖν παρὰ τοὺς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ τυγχάνοντας καὶ συναγωνιζομένους τοῖς ὑποδεεστέρους» (Περὶ εὐχῆς 11,2 Migne 11,449).

4. Ὁμολογία Μογίλα, μέρος Α' ἐρώτησις μβ, παρὰ Kimmell ἐνθ' ἁν. I σελ. 110.

5. Κριτοπούλου Ὁμολογ. Κεφ. ΙΖ περὶ ἐπικλήσεως τῶν ἁγίων παρὰ Kimmell ἐνθ' ἁν. II σελ. 176.

6. Αὐτόθ. σελ. 1,9.

7 Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολικὴ ἐκδ Α' σελ. 173. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἤδη Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας δσοποιήσεως ἡμῶν Θεοτόκου λέγει περὶ αὐτῆς, ὅτι εἶνε «ἡ πάσης ἀκτινῶν φωτεινότερα καὶ πάσης καθαρότητος καθαρωτέρα», «ἀγιωτέρα οὐ τῶν ἀγγέλων καὶ τιμιωτέρα τῶν ἀρχαγγέ-

ῶς σχετικῆ. Τοῦτο δὲ διότι καὶ ἡ Θεοτόκος δὲν ὑπῆρξεν ἀπληραγμένη τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ἀτε συλληφθεῖσα καθ' ὄν καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι τρόπον¹, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐρρῦσθη σωθεῖσα τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, ἐξ οὗ καὶ Σωτῆρα τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἑαυτῆς Ὁδῇ ὠνόμασεν. Ἐπέρχεται δ' ἐπ' αὐτὴν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ τὴν σύλληψιν, ἵνα καθαρῶς ταύτην καὶ δοχεῖον ἄξιον τῆς τοῦ Λόγου ἁκηνώσεως ἀπεργάσῃται². Ἐπειτα δέ, τουλάχιστον διὰ τὸν πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς χρόνον, ἡ τοιαύτη ἁμαρτησία δέον νὰ ἐκληφθῇ, ὑφ' ἣν ἔννοιαν καὶ ὁ Παῦλος λέγει περὶ ἑαυτοῦ ὅτι «κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ ἐγένετο ἄμειπτος» (Φλιπ, γ 6), ὑφ' ἣν καὶ ὁ Δοσίθεος ἀποδίδει αὐτὴν καὶ εἰς πολλοὺς τῶν τε προπατόρων καὶ προφητῶν καὶ εἰς τὸν θεῖον Πρόδρομον καὶ κατ' ἐξαιρετὸν λόγον εἰς τὴν ἀειπάρθενον Μαρίαν³. Ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ ἐνισχύεται καὶ ὑπὸ τῆς γνώμης τοῦ Χρυσόστομου, καθ' ἣν τόσον ἐν τῷ θαύματι τῆς Κανᾶ ὅσον καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τῇ ἱστορουμένη ἐν Ματθ. ιβ 46—50, ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου «τάχα τι καὶ ἀνθρώπινον ἔπασχεν» «ἀκαίρως ἐνοχλήσασα τὸν Κύριον» κινηθεῖσα ἐκ «τῆς ἀσθενείας τῆς κενοδοξίας»⁴. Διὸ

λων... θαυμασιωτέρα τῶν θρόνων καὶ κυριωτέρα τῶν κυριωτέρων καὶ δυνατωτέρα τῶν δυνάμεων... ὑπερτέρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἀνωτέρα τῶν ἐξουσιῶν... καλλιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ καὶ σεβασμιωτέρα τῶν Σεραφεὶμ... ὑψηλότερα τῶν οὐρανῶν καὶ καθαρωτέρα ὑπὲρ τὸν φαίνοντα ἥλιον» (Migne 96, 656).

1. «Φησὶ τοίνυν ἡ ἐκκλησία ἐνοχον καὶ ταύτην ὑπάρξει τῆς ἀρχηγόνου καὶ προπατορικῆς ἁμαρτίας, ὡς καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους... καὶ τὸν αὐτὸν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις τρόπον συνελήφθη καὶ ἐτέχθη» (Κριτοπούλου Ὁμολ. ἐνθ' ἁν. Παρὰ Kimmell ἐνθ' ἁν. σελ. 178). Τὴν φυσικὴν, ἄρα δὲ καὶ μὴ ἄσπιλον σύλληψιν τῆς Θεοτόκου συνυπονοεῖ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὅταν ἐγκωμιάζων τὸν πατέρα αὐτῆς προσφωνεῖ τοῦτον μεταξὺ ἄλλων καὶ ὡς ἐξῆς: «Ὡ ὁσφύς τοῦ Ἰωακείμ παμμακάριστε, ἐξ ἧς κατεβλήθη σπέρμα πανάμωμον» (Α' Ὁμολ. εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου κεφ. 2 Migne 96,664).

2. «... Τὸ πρῶτον διὰ τοῦ αὐτῆν ἐν τῇ ἑαυτῆς ὁδῇ ὀνομάζειν τὸν Θεὸν ἑαυτῆς σωτῆρα... Σωτῆρ δὲ τίς τις οὐκ ἂν λεχθεῖν, εἰ μὴ ἀπὸ μεγάλου κινδύνου τοῦτον σώσειεν. Ἀλλὰ μείζων κίνδυνος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ἐξ οὗ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ τούτου ἡ κυρία Θεοτόκος τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι ἐρρῦσθησαν, οὐκ ἂν ποτε ἐπίνοστο... οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐρημηγόντες τὰ τοῦ ἀγγέλου πρὸς αὐτὴν ῥήματα. οἷον· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ... οὕτω φασίν. Τίνος ἔνεκεν τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐπέρχεται ἐπ' αὐτὴν πρότερον; Ἴνα καθαρῶς ταύτην καὶ δοχεῖον ἄξιον τῆς τοῦ Λόγου ἁκηνώσεως ἀπεργάσῃται. Ἐδεῖτο γὰρ αὕτη καθάρσεως...» Κριτοπούλου Ὁμολ. ἐνθ' ἁνωτ.

3. Ὁρος 5' παρὰ Kimmell I σελ. 433.

4. Χρυσόστομος Ὁμολ. ΚΑ εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην κεφ. «... Ἐβούλετο γὰρ... καὶ ἑαυτὴν λαμπροτέραν ποιῆσαι διὰ τοῦ παιδός. Καὶ τάχα τι καὶ ἀνθρώπινον ἔπασχε, καθάπερ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ λέγοντες. «Δεῖξον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ» βουλόμενοι τὴν ἀπὸ τῶν θαυμάτων δόξαν καρπώσασθαι. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς σφοδρότερον ἀπεκρίνατο λέγων «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; καὶ ἄλλαχού πάλιν «Τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;» (Ματθ. ιβ 48) οὐχ ὑβρίζων τὴν γεγεννηκυῖαν, ἀπαγε! ἀλλ' ὠφελῶν τὰ μέγιστα... ἐμελε γὰρ αὐτῆ καὶ τῆς εἰς τὴν μητέρα τιμῆς, πολλῶ δὲ πλέον τῆς σωτηρίας τῆς κατὰ ψυχὴν» (Migne 59,130 καὶ ἐξῆς). Πρὸβλ. καὶ Ὁμολ. ΠΕ κεφ. 2: «Ὅτε μὲν οὖν ἀκαίρως ἠνώχλησε, λέγει «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;» (Ἰωάν. β 4) καὶ «τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου» (Ματθ.

καὶ ὁ Κύριος «δι' ὧν εἶπε, κατήσχυνεν ἡμέρα τὸν φιλόδοξον αὐτῆς σκοπὸν καὶ τὸ τυραννικὸν πάθος τῆς κενοδοξίας ἀπῆλασε».

Εἰς τὴν θριαμβεύουσαν ἐκκλησίαν περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἄγγελοι, ὡς ἔχοντες καὶ αὐτοὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν λοιπῶν ἁγίων κεφαλήν. (Ἐφ. α 10). Δέον ἐν τούτοις νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν διευτυπώθη καὶ ἡ γνώμη, ὅτι ἡ μία κεφαλή «ἦν ὁ Θεὸς ἐπέθηκεν ἅπασιν» τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἐστὶ «Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα» τοῖς δὲ ἀγγέλοις «ὁ Θεὸς Λόγος», ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἐκράτησε νὰ προσφέρηται ἡ θυσία τῆς εὐχριστίας καὶ ὑπὲρ τῶν ἁγίων ἀγγέλων³, ὡς προσφέρεται ὑπὲρ πάντων ἀνεξαίρετως τῶν λοιπῶν ἁγίων».

Συνεχίζεται

Π. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πᾶσαν μὲν ἀνὰ τὴν χώραν περιοδεῖαν του, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ εἰς τὰς μεγάλας τοῦ ἐλληνικοῦ ἀρχιπελάγους νήσους ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἅμα ἀποβιβαζόμενος πρώτιστα κατευθύνει τὰ βήματά του εἰς τὸν ναόν, ὅπου ἡ Ἐκκλησία δεξιουμένη τὸν Ἄνακτα τοῦ ποιμνίου τῆς ἀναπέμπει εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ Ἄρχοντας, δι' ὅλου δὲ τοῦ χρόνου τῆς βασιλικῆς ἀποκρίσεως οἱ ἱεράρχαι ἀποβαίνουν οἱ κύριοι αὐτοῦ παραστάται. Ἡ εὐσέβεια αὕτη τοῦ Βασιλέως καὶ ὁ τόσον στενὸς αἰτοῦ σύνδεσμος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀσκεῖ ἀνυπολόγιστον ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπίδρασιν, διδασκόμενον ἐκ τοῦ βασιλικῆς παραδείγματος πόσον μὲν ὀφείλει νὰ διακρατῇ τὰ πρὸς τὴν ἁγίαν του θρησκείαν δεσμά, πόσον δὲ πρέπει νὰ ἦνε ἀ-

ιβ 48), ἐνταῦθα δὲ πολλὴν τὴν φιλοσοφίαν ἐπιδεικνύεται» (Migne 59,461). Καὶ ἐν Ὁμιλ. ΜΑ εἰς τὸ κατὰ Ματθ. ἐν κεφ. 1 «...Καὶ γὰρ ὅπερ ἐπεχείρησε, φιλοτιμίας ἦν περιττῆς· βούλετο γὰρ ἐνδειξασθαι τῷ δήμῳ, ὅτι κρατεῖ καὶ αὐθεντεῖ τοῦ παιδός, οὐδὲν οὐδέπω περὶ αὐτοῦ μέγα φανταζομένη. Διὸ καὶ ἀκαίρως προσήλθεν. Ὅρα γοῦν καὶ αὐτῆς καὶ ἐκείνων (τῶν ἀδελφῶν) τὴν ἀπόνοιαν. Ὅθεν δῆλον, ὅτι κενοδοξία τῆς μόνον ἐποίουν διὰ τοῦτο αὐτοὺς διακρούεται τὸ πάθος αὐτῶν βουλόμενος ἰάσασθαι. κηδόμενος αὐτῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐκενοδοξοῦν, τὸ νόσημα ἐκβάλλει, οὐχ ὑβρίζων, ἀλλὰ διορθούμενος... οὐδὲ γὰρ ἐξαπορῆσαι θέλων, ἀλλ' ἀπαλλάξαι τοῦ τυραννικοῦ πάθους καὶ κατὰ μικρὸν ἐναγαγεῖν εἰς τὴν προσήκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔνοιαν καὶ πείσαι ὅτι οὐχὶ υἱὸς αὐτῆς μόνον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ δεσπότης (Migne 57,464).

1. Ζιγαβηνός εἰς τὸ Ματθ. ιβ' 50 Migne 129,393.

2. Χρυσοστόμου Ὁμιλ. Α εἰς τὴν πρὸς Ἐφ. κεφ. 4, Migne 62,16.

3. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ κωδίκων τινῶν (βλ. Π. Τρεμπέλα, Αἱ τρεῖς λειτουργίαι, σελ. 118) ἐγένετο ἀπόπειρα παρεμποδίσσεως καὶ τῆς φράσεως «τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων» ἢ «τῶν τιμῶν ἀσφμάτων δυνάμεων» εἰς τὸ ἐπακολουθεῖν τῇ ἐκφωνήσει Ἐξαίρετως τῆς Παναγίας... μνημόσυνον, ἀλλ' αὕτη δὲν εἰσαλεσφόρησε. Πολὺ μεταγενεστέρως μετὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα παρεσχέθη τὸ μνημόσυνον τῶν ἀγγέλων ἐν τῇ Προσκομιδῇ μόνον, ἐνθὰ ἐκράτησε καὶ ἴδια μερὶς εἰς τιμὴν τῶν ἀγγέλων νὰ ἐξάγηται. Πῶς δ' ἐκράτησε τοῦτο βλ. ἐν Π. Τρεμπέλα ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 224 καὶ ἐξῆς.

φωσιωμένος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, ἐξ ἧς πᾶσα παραμυθία καὶ εὐλογία.

Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς Ἀμερικανικὸν ἔντυπον, κυκλοφορήσαν ἐσχάτως ἀγγλιστὶ καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον καὶ ἐκδοθὲν ἐν Νέα Ὑόρκη ὑπὸ τῆς παγκοσμίου ἐνώσεως τῶν κατηχητικῶν σχολείων, σημειοῦνται κατ' ἡπείρους καὶ χώρας αἱ πρόοδοι τῆς χριστιανικῆς παιδείας κατὰ τὸ 1936. Προκειμένου περὶ τῶν ἐν Ἑuropῇ προόδων τούτων τὸ ἔντυπον σημειοῖ, ὅτι ἐπετεύχθησαν σημαντικώταται κατακτήσεις κυρίως εἰς ἐπὶ τὰς χώρας ἧτοι εἰς τὰς Κάτω χώρας, εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, εἰς τὴν Φιλανδίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἰδιαιτέρως διὰ τὴν Ἑλλάδα σημειοῖ τὰ ἐξῆς: «Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναφέρει αὔξησιν εἰς τὰ προῖνά κατηχητικὰ σχολεῖα τῆς Ζωῆς ἀπὸ 9333 μαθητῶν, τοὺς ὁποίους εἶχον εἰς τὸ παρελθόν, εἰς 41,800, καθ' ὃν χρόνον τὸ σύνολον τῶν ἐν Ἑλλάδι κατηχοτικῶν σχολείων ἔφθασεν εἰς ἀριθμὸν μαθητῶν τὰς 52.922. Ἐὰν δὲ ἐν Ὁσλοφ κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου εἶχεν ὀρισθῆ ὡς ἀμοιβὴ σημαία τις διὰ τὴν πόλιν, ἡ ὁποία ἐσημαίωσε κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν τὰς μεγαλειέτας κατακτήσεις ἐν τῷ κατηχητικῷ σχολεῖῳ τῆς Κυριακῆς, αὕτη θὰ εἶχε δοθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν».

*
Ἐν κυρίῳ ἀρθρῳ τοῦ «Ἀντιθρησκευτικοῦ» (Antireligioznik) τῆς Μόσχας δεινὸς θρησκευτικὸς παραστάτης τὰς ἀπιτυχίας τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ μεταποῦ, γράφων μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὁ παρελθὼν 19^{ος} αἰὼν ὑπέβη διὰ τὴν θρησκείαν ἐποχὴ τρομαρῆς καταπτώσεως τῆς θρησκείας καὶ ἀπαρδειγματίστου προόδου τῆς μαρξιστικῆς-λενινεῖου κοσμοθεωρίας. Τὸ νέον σύνταγμα τοῦ Στάλιν ἀποτελεῖ ἐν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω διὰ τὴν ὀριστικὴν νίκην τῆς ἀθεΐας καὶ τῆς ἐσχάτης ἡττης τῆς θρησκείας. Ἐξασφαλίζον τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας διευκολύνει συγγρόνως τοὺς ὑπηρετας τῆς θρησκείας νὰ ἀπαρνηθῶν τὸ ἀποτρόπαιον ἐπάγγελμά των, οὗτω δὲ οἱ ἱερεῖς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ μωαμεθανοὶ ἱεροδιδάσκαλοι καὶ οἱ ἔβραῖοι ραββῖνοι ἀποκοῦν δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐργασίας—ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ ἐργάται—, τοῦ ὁποίου μέχρι σήμερον εἶνε ἐστερημένοι. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὀφείλουν τώρα νὰ σκεφθῶν ἂν ἀξίη τὸν κόπον νὰ ταράττουν τὸν λαὸν καὶ ἂν ἦνε ὀφείμιον νὰ ἐμμένουν εἰς μίαν θρησκείαν, ἡ ὁποία ἐν Ρωσίᾳ μετὰ τὴν κατακρήμνισιν τῶν ταξικῶν τειχῶν, ἔχασε καθ' ὅλοκληρίαν τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἐπόψεως τὸ σταλινεῖον σύνταγμα προσλαμβάνει κολλοσιανὴν ἀντιθρησκευτικὴν σημασίαν. Ἡ θρησκεία εἶνε ὅσον διὰ τὸν λαόν. Καίτοι ὅμως ἐστερηθῆ τῆς δυνάμεώς τῆς, ἐξακολουθεῖ ἐν τούτοις νὰ παρακαλῇ τὴν σοσιαλιστικοποίησιν τῶν πάντων καὶ τὴν περαιτέρω πραγμάτωσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Διὰ τοῦτο ὁ κατὰ τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ κλήρου ἀγὼν ἀποτελεῖ καὶ σήμερον ἀκόμη ἐνεργὸν πολιτικὸν καθήκον. Εἶναι ὅμως θλιβερόν ὅτι οὐχὶ πᾶσαι αἱ ὀργανώσεις ἐννοοῦν τὸν σκοπὸν τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας, δὲν δεικνύουν δὲ τὸ προσήκον ἐνδιαφέρον καὶ τὰ βιομηχανικὰ σωματεῖα. Ἰδίως ἡ προσοχὴ ἀνάγκη νὰ στραφῇ πρὸς τὰς ἐργατικὰς μάζας καὶ πρὸς τοὺς ἐπὶ μέρους καθυστερημένους πιστούς... Ἀὐτὰ φθέγγεται ὁ ἀρθρογράφος, ἐκ τῶν ὁποίων εὐκολον εἶνε νὰ ἐξαχθῶν τὰ κατάλληλα συμπράγματα. Ταῦτα ἐνισχύονται καὶ ἐξ ὅσων λέγει ἡ συγκεκριμένη ἐν

τῆ ἀθέτῳ Ρωσῶν πρῶξις, ἣ ὁποία λέγει ὅτι ἡ καταφυγούσα εἰς τὰς κατακόμβας ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ νὰ ζῆῃ ὅτι ὁ νῦν τοῦ τρομεροῦ ἀθέου τέως Ἐπιτρόπου τῆς Παιδείας Λουνατσιάρσκη δραπτεύσας εἰς τὰ περὶ τὴν Πετρούπολιν δάση ἠπάσθη τὸν μοναχισμόν· ὅτι φέρονται πολλοὶ τέως μολοσεβκοὶ νὰ εἶνε σήμερον ἱερεῖς· ὅτι ὁ πρό τιнос ἐξορισθεὶς καὶ καταδικασθεὶς εἰς καταναγκαστικά ἐν Τουρκιστάν ἔργα ἐπίσκοπος Εὐγένιος Ροστόβσκη πρὶν γαίην μοναχὸς ἦτο στρατιωτικὸς τοῦ ἐρευθροῦ στρατοῦ· ὅτι αἱ ἐφημερίδες αἱ σοβιετικαὶ διςχυρίζονται ὅτι σήμερον ἐν Ρωσίᾳ χιλιάδες σπουδάζουν θεολογικὰς ἐπιστήμας παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἀπομείνανσι θεολόγοις, μυστικὰ ἀσπάζονται τὸν μοναχικὸν βίον καὶ ἐπ' ἴσης λάθρα περιέρονται τὰ διάφορα κολῶδες πρὸς στήριξιν τῶν πιστῶν, κτλ. κτλ.

*
Ἐν τῷ βιβλίῳ «Ἡ νέα ἐποχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ» ὁ Charles Thomas Carpenter ἀναπτύσσει ὅτι τὸ πρῶτον γεγονός ὅπερ ἐπέθεσε τὴν σφραγίδα του ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε «ἡ κυριαρχία τῆς Β' β' β'», τὸ δευτέρον «ἡ Ἐνσάρκωσις» καὶ τὸ τρίτον θὰ ἦνε ἡ δευτέρα τοῦ Κυρίου παρουσία.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε εἰς τὰς δύο τακτικὰς συνεδριάσεις ἐξετάσασα διάφορα ζητήματα.

— Ὁ Β. Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ κ. Δημ. Πητρακάκος τυχὼν ἀδείας θὰ μεταβῆ εἰς Μόναχον χάριν μελετῶν καὶ ἐρευνῶν ἐν τῷ ἀρχεῖφ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος διὰ τὴν νεωτέραν πολιτικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ὤρισθη ὁ κ. Α. Φιλιππίδης, Διευθυντὴς τῶν Θρησκευμάτων ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας.

— Ὁ κ. Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας οἰκουρήσας ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐνεκα ἀδιαθεσίας, ἐπανέλαβεν ἡδὴ τὰ καθήκοντά του.

— Ὁσαύτως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας σοβαρῶς ἀδιαθετῆσας θ' ἀναγκασθῆ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας νὰ οἰκουρήσῃ.

— Ἡ πολύκροτος ὑπόθεσις τοῦ κτήματος Βουλιαγμένης ἔληξεν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας δι' ἀποφάσεως πρωτοδικου καὶ κατ' ἐφεσιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου. Τὸ δὲ Συμβούλιον τοῦ Ὄργανισμοῦ Δικικλήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας ἀπεφάσισεν ὅπως ἀνοικοδομήσῃ τὰ λουτρόα τῆς Βουλιαγμένης καὶ καταστήσῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο Ἐκκλησιαστικὸν κτῆμα μάλλον προσοδοφόρον.

— Τὸ Συμβούλιον τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας συνήλθε κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα δις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὡσαύτως συνήλθε τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἄρτης ὑπέβλεψε τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ὡς Ἐξάρχου εἰς Κόνιτσαν, ἐξέθιγες δὲ καὶ προφορικῶς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λεπτομερείας τινὰς.

— Σήμερον, Σάββατον, συνήλθε τὸ Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον καὶ ἐξήτασε διαφόρους ὑποθέσεις.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρέσχεν ἀδειαν ὀλιγοήμερου ἀπουσίας δι' Ἀθήνας εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Φθιώτιδος, Μαντινείας, Τρίκκης καὶ Κεφαλληνίας, χάριν υποθέσεων τῶν ἱερῶν αὐτῶν Μητροπόλεων.

— Συνδρομῇ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐδημοσιεύθη ἡδὴ ὁ Α' Τόμος τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν τοῦ αἰμιονόστου Καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς Βασιλείου Ἀντωνιάδου περιέχων Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ἤρατο δὲ ἡ δημοσίευσίς καὶ τοῦ Β' Τόμου.

— Ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν μετὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἡδὴ ἔκδοσιν Γιαννοπούλου.

— Διωρίσθη ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ κομμογράφος αἰδ. Κ. Κωνσταντινίδης.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν (21) ἐπὶ τῇ συμπληρωσῇ ἔτους ἀπὸ τῆς ἐνάρεξας τοῦ ὑπὸ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου ἱδρυθέντος Κατηχητικοῦ Σχολείου ἁγίων Ἀναργύρων (Ἀττικῆς), ὁ Ἐργάτης—Κατηχητὴς κ. Π. Μανολέσης ἀνέπτυξε τὴν δρᾶσιν τοῦ Κατηχητικοῦ ἐνώπιον πλήθους κόσμου. Ἀπὸ τὴν ἐτησίαν ταύτην δρᾶσιν μανθάνομεν ὅτι ἐφοίτησαν καὶ φοιτοῦν 60 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ἀπὸ 9—13 ἐτῶν, ὅτι ἐνυμφεύθησαν δι' ἐνεργειῶν τοῦ Κατηχητικοῦ 4 νεάνιδες ἀποπλανηθεῖσαι, ἐδόθησαν βοηθήματα εἰς ἀπόρους, ἐξεδίδετο μικρὸν περιοδικὸν ὁ «Πιστὸς Ἐργάτης», ὅπερ διενέμετο δωρεάν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι διὰ τῶν τακτικῶν κηρυγμάτων ἐν τῷ ἱερῷ ναφ ἁγίων Ἀναργύρων καὶ τῷ Κατηχητικῷ ὑπὸ τοῦ Ἐργατοῦ—Κατηχητοῦ περιορίσθη ἡ δρᾶσις διαφόρων προπαγανδῶν, ὡς τῶν Σαββατιστῶν, Κομμουνιστῶν, Χιλιαστῶν κλπ. Μετὰ τὸν Ἀπολογισμόν ὁ Ἐργάτης—Κατηχητὴς ὠμίλησεν ἐπὶ τοῦ Χιλιτισμοῦ, ἐξ αἰτίας ἐνὸς γάμου τελεσθέντος ἀνευ ἀδείας Ἐπισκοπικῆς καὶ ἱερέως, ἐπὶ ὧραν, ἀπὸ χωρία τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τῆς Α' πρὸς Τιμόθεον, πρὸς Ἐφεσίους καὶ πρὸς Τίτον διὰ τὴν σύστασιν τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πρεσβυτέρων, ὧν τὴν ὑπαρξιν ἀρνοῦνται οἱ Χιλιασταί, διὰ τὸ θεῖον βάπτισμα καὶ διὰ τοὺς Ἁγίους οὓς ὡσαύτως θεωροῦν ὡς εἰδωλά· συνέστησε δ' ἐν τέλει νὰ προφυλάσσονται οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τοῦ προβατοσχήμου αὐταῦς λύκους, ἐάν θέλουν νὰ διατηρήσουν τὴν πίσιν, τὴν οἰκογένειαν, τὴν Πατρίδα. Μεθ' ὃ οἱ μαθηταὶ ἔψαλον διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἔσματα καὶ ἀπεχώρησαν οἱ ἀκροαταὶ ἐκφορᾶσαντες τὰ συγχαρητηρία τῶν πρὸς τὸν Ἐργάτην—Κατηχητὴν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Κατὰ τὰς παρεχομένας ἐν τῷ «Πανταίῳ» πληροφορίας, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Κάϊρον ὁ ἀρχιμανδριτὴς Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς τὴν Ν. Νουβίαν (Σουδάν) καὶ τὴν Δ. Ἀφρικὴν, διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων Ἑλληνορθόδοξων, ἐδημοσιεύθησαν δὲ αἰ ἐκθέσεις αὐτοῦ, ἄξια πολλοῦ λόγου. Ἐξ αὐτῶν σταχυολογούμεν τὰ ἑξῆς: Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ, κατὰ τὴν ὁποίαν Ἑλληὴν κληρικὸς ἐνήργει παρομοίαν ἀποστολήν, ἄκρω δὲ ἐπικίνδυνον, διότι εἶχε νὰ διασχίσῃ καὶ ἀπεράντους, ἀκατοικήτους σχεδόν, ἐκτάσεις. Εἰς τὸ Μαλακά, ὅπου ἐφθάσε κατόπιν ἐπιπόνου ταξιδίου, καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμεύει καὶ ὡς ἔδρα Ἀγγλικῶν ἀρχῶν, τὸν ἀνέμενον οἱ ὀλίγοι Ἑλληνογενεὶς παροικοὶ, ποῦ δὲν εἶχον ποτὲ ἄλλοτε, ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των, ἰδῆ Ἑλληνα ἱερέα. Εἰς ἓνα νεώκτιστο σπιτάκι Ἑλληνογενεὶς ἡ λειτουργία, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ παραστάντες ἐκοινώνησαν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων καὶ ἐκλαυσαν μετ' ἑλπίων καὶ συγγίνων. Τὰ ἴδια συνέβησαν καὶ εἰς τὴν Τζούμπαν, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς ἀπεκαλύφθη, ὀργιάζει ἡ προπαγάνδα μᾶς Ἑλληνικῆς εὐαγγελικῆς οἰκογενείας, ὅπως εἰς ἄλλα μέρη ὀργιάζει ἡ προπαγάνδα τῶν παπιστῶν. Ἰδίᾳ ὁμοίως εἰς Νιανγκάρα καὶ Ἄβα δρᾶ ἡ δυτικὴ θρησκευτικὴ προπαγάνδα, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἐνὸς ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος, ἄγνωστον διὰ ποῖον λόγον, φέρει τὸν τίτλον τοῦ ἐπισκόπου Τρικινάλων. Διὰ τὸ περίεργον τοῦ πράγματος ὡς σημειωθῆ, ὅτι οἱ προπαγανδίζοντες διδάσκουν ὅτι ὅλοι οἱ ἐκτός τοῦ καθολικισμοῦ εἶνε ἄπιστοι καὶ ὁπαδοὶ τοῦ διαβόλου. Εἰς τὴν ἐκθεσιν, τὴν ὁποίαν σχετικῶς ὑπέβαλεν ὁ ἀρχιμανδριτὴς Ἀλέξανδρος, ὑποδεικνύων τί πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν Ἑλλήνων τοῦ Σουδάν, ἱστορεῖ καὶ μίαν ἀληθῶς τραγικὴν περιπέτειαν τοῦ Ἑλλήνου Γαϊτανάκου. Οὗτος, ὁδοιπορῶν εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως Στάνλεϋ, ἐπεσεν εἰς χεῖρας ἀνθρωποφάγων, οἱ ὁποῖοι μὲν ἀλλαγματῶν καὶ χοροῦ, τὸν ὠδήγουν εἰς τεραστίαν πύργον, ὅπου, ἀφοῦ τὸν ἐψηγαν, θά τὸν κατέτρωγαν. Εὐτυχῶς, τὴν ὥραν ἐκείνην, διήλθα συνοδεία ὑπὸ ἓνα Βέγγον ἱατρόν, ἡ ὁποία κατάρθρωσε, ἐπιτεθεῖσα κατὰ τῶν ἀνθρωποφάγων, νὰ διασώσῃ τὸν ἀτυχῆ Ἑλληνα βιοκαλαιστὴν.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ
25-19 30th Drive, Astoria, L. I., N. Y.

Υποτροφία Θεολόγων δι' ανωτέρας σπουδάς
ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς

Γνωστὸν τυγχάνει, ὅτι πολλοὶ ἐκ τοῦ Ἰεροῦ Κλήρου τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κύπρου, τοῦ Ὁρους Σινᾶ καὶ ἄλλαχού, διπλώματος Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς ἀξιούμενοι καὶ ὑποκάρδιον τρέφοντες πόθον πρὸς ἀνωτέρας σπουδάς ἐν ξένοις Πανεπιστημίοις, δὲν βλέπουν πραγματοποιούμενον τὸ εὐγενές τοῦτο ὄνειρον, διὰ στέρησιν τῶν ἀπαιτουμένων ὑλικῶν μέσων.

Τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψει, νομίζομεν, ὅτι θὰ ἡδυνάμεθα ἤδη νὰ θέσωμεν εἰς ἐφαρμογὴν ὅπερ ἀπὸ τινος ἐπεξεργασόμεθα σχέδιον ὑποτροφιῶν ἐν Ἀμερικανικαῖς Θεολογικαῖς Ἐπισκοπελιανῶν Σχολαῖς, μικρὰν μὲν τῇ Ἁγίᾳ Μητρὶ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ὁρθοδόξῳ Θεολογίᾳ προσφέροντες ὑπηρεσίαν, εὐκαιρίαν δὲ πρὸς κληρικούς παρέχοντες διὰ τε περαιτέρω μόρφωσιν καὶ ἐκμάθησιν τῆς ἴαν χρησίμου καὶ πλουσίας Ἀγγλικῆς Γλώσσης καὶ πρὸς ἀπόκτησιν καὶ τάσασιν ἄλλων γνώσεων ἐκ τῆς ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῶν ἄλλων ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησιῶν.

Αἱ ὑποτροφίαι αὗται ἰδρύνονται ἐπ' ὀνόματι καὶ πρὸς τιμὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Πατριάρχου κυρίου Βενιαμίν. Συνίστανται δὲ εἰς τὴν παροχὴν Ἐφημεριακῶν ἢ Διακονικῶν θέσεων ἐν Ὁρθοδόξοις Ἑλληνικαῖς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κοινοῦσιν, ἐνθα ὑπηρετοῦντες οἱ ὑπότροφοι Κληρικοὶ θὰ δύνανται συγχρόνως καὶ νὰ φιτώσιν εἰς τὰ περὶ ὧν ἐλέγχθη Ἐκπαιδευτήρια, ὡς ἐξωτερικοί, ἢ καὶ ἐσωτερικοί.

Πᾶς ὄθεν ἀγαμὸς καὶ ἐγγαμὸς Θεολόγος Κληρικός, Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος, ἐξ οὐδὲποτε Κλίματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀπόφοιτος τῆς κατὰ Χάλκην Θεολογικῆς Σχολῆς, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τειταύτης ἐπιέμενος πνευματικῆς δολιχοδρομίας, δύναται νὰ ἀπευθυνθῇ πρὸς ἡμᾶς ἐλευθέρως ὑποβάλλων δι' αἰτήσεως αὐτοῦ σχετικῆς τὰ κάτωθι στοιχεῖα:

- 1) Ἐγγράφον τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, παρέχοντος τῷ αἰτούντι ἄδειαν ἀποδημίας εἰς Ἀμερικὴν διὰ μίαν τριετίαν, πιστοποιοῦντος δ' ἅμα περὶ τῆς καλῆς αὐτοῦ διαγωγῆς τοῦ ἀκαλύπτου ιῆς Ἱερωσύνης.
- 2) Ἐγκρίσιν τῆς ἀποδημίας ταύτης ἀπὸ μέρους τῆς κατὰ τόπους Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.
- 3) Ἀντίγραφον τοῦ χειροτονητηρίου αὐτοῦ ἐγγράφου, δειντὸς κεκρυφμένον παρὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.
- 4) Ἀντίγραφον τοῦ Θεολογικοῦ Πτυχίου αὐτοῦ, ὁμοίως κεκρυφμένον.
- 5) Ἐνυπόγραφον ἰδίαν ἑαυτοῦ δηλώσιν, ἐπισκευρωμένην, τὴν τε ὑπογραφήν καὶ τὸ περιεχόμενον, παρὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, διὲν κατὰ τὴν ἐνταῦθα διανομὴν αὐτοῦ καὶ ὑπηρεσίαν θὰ εἶναι ἀπολύτως εὐπειθῆς πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, ὅτι θὰ ἐπιτύχη τοῦ διπλώματός του ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καθοριζομένου χρονικοῦ διαστήματος, πάντως οὐχὶ μείζονος τῶν τριῶν ἐτῶν, καὶ ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια ἀπροφασίστως.

6) Δύο φωτογραφίας του εἰς σχῆμα ἐπιστολικοῦ δελετοῦ (Carte Postale).

Διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ διαβατηρίου παρὰ τῶν Ἀμερικανικῶν Προξενικῶν Ἀρχῶν θὰ ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα ἐντεῦθεν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος ὑποτροφῶν θὰ καθορίζεται ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων αἰτήσεων.

Ἡ δὲ ὑποτροφία καὶ φοίτησις θὰ εἶναι τριετής, ὅση

διὰ Θεολόγους ἀπαιτεῖται παρὰ Πανεπιστημίου ἢ Θεολογικῆς ἐν Ἀμερικῇ Σχολῆς πρὸς ἀπόκτησιν διπλώματος, καὶ ἐπὶ πλέον, ἵνα αἱ ὑποτροφίαι ἀνανεῶνται συνεχῶς διὰ τοὺς νεωτέρους.

Οἱ ἐλευσόμενοι θὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ἐρχόμενοι εἰς Ἀμερικὴν διὰ σπουδὰς καὶ οὐχὶ δι' ἕτερόν τινα σκοπὸν, θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἡμῶν κηδεμονίαν καὶ παρακολούθησιν, ἢ δὲ διαμονὴ αὐτῶν καὶ οἰκονομικὴ συντήρησις ἐνταῦθα πλήρως ἐξησφαλισμένη, ἐφ' ὅσον θὰ διακονῶσι καλῶς.

Φοιτητής, μὴ λαβὼν, δι' ἀμέλειαν ἰδίαν, διπλωμα ἐντὸς τριετίας, θὰ ὀφείλῃ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἅμα τῇ λήξει τῶν τριῶν ἐτῶν.

Φοιτητής, δεικνύων ἀνάρμοστον διαγωγὴν ἐν τῇ ἐφημεριακῇ διακονίᾳ, ἢ τῇ φοιτήσῃ, θὰ ἀναγκάζεται νὰ ἀπέλθῃ ἐξ Ἀμερικῆς καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς τριετίας.

Αἰτήσεις γίνονται δεκταὶ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, αἱ δὲ προσκλήσεις εἰς Ἀμερικὴν ἅμα τῇ ἐγκρίσει αὐτῶν.

Διὰ πᾶσαν λεπτομέρειαν ὁ ἐνδιαφερόμενος, γράφων ἡμῖν, θὰ λαμβάνῃ ἀπάντησιν ἐγκαίρως.

Τὸ ἐν Ἀθήναις Συνέδριον τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας καὶ ἡ σημερινὴ τεραστία Ἐκκλησιαστικῆ καὶ Θεολογικῆς κινήσεως πανταχοῦ τοῦ κόσμου καλοῦσιν ἀκόμη ἰσχυρότερον τοὺς Κληρικούς ἰδίᾳ εἰς εὐρύτερας Θεολογικὰς σπουδὰς.

Ἀναμένομεν ὄθεν μετὰ χαρᾶς μεγάλης νεωτέρους ἀδελφούς, ὅπως ἐπωφεληθῶσι τῆς εὐκαιρίας ταύτης.

Ἐν Ἀστορίᾳ, Νέας Ὑόρκης τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου 1937.

Ἐορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

† ° Ο Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 5439 νόμου (κωδικ) περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Πρασίνῳ ἰ. ναοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου ὁπὸς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημεριοὶ τοῦ ὡς ἄνω ἰ. ναοῦ. Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 25 Ἰανουαρίου 1937. † ° Ο Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος.

Ι. Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας Νικολαϊκων τακτικοῦ ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα μέχρι τῆς 31 Μαρτίου ἐ. ἔ. προσέλθωσιν εἰς τὰ ἐνταῦθα γραφεῖα ἡμῶν καὶ ὑποβάλλωσι τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον τὴν ἐπομένην θέλει γίνεαι ἡ ἀνακήρυξις τῶν ὑποψηφίων. Μορφωτικά προσόντα τοῦλάχιστον ἀπολυτήριον Σχολαρχείου. Ἐν Αἰγίῳ τῇ 10 Φεβρουαρίου 1937.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

† ° Ο Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† ° Ο Κίτρους ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

† ° Ο Μεσσηνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Ἐπεθύνητος, Π. Σ. Μανωλέσης

Τόπος «Φοίνικας» ὁδὸς Λαοννάτου 4 ἀρ. Τηλ. 54-229